

Fotografia ceciliada per V. S.

Vicki Sherpa Subirana

passat 15 anys al Nepal, un dels països més pobres del món, desenvolupant un projecte educatiu personal per a nens i nenes sense recursos. La seva història és emotiva, sensible i, sobretot, humana. Des de la humilitat i la intel·ligència ha entès una realitat cultural llunyana i ha aportat coneixements i sentit comú a una comunitat mancada d'educació i de recursos. Aquests infants i les seves famílies pertanyen a les castes més baixes de la societat nepalesa i no tenen dret a l'educació. Negar aquest dret universal és negar l'oportunitat d'aspirar a un futur millor. Vicki Sherpa va tenir un somni que s'ha fet realitat: fundar al Nepal una escola per als més desfavorits perquè tinguessin accés a una educació de qualitat i gratuïta. El fruit de tants anys de treball ha estat la Fundació Vicki Sherpa Eduqual, organització que s'està professionalitzant per trobar més mitjans i endegar nous projectes educatius i assistencials al Nepal seguint el lema de l'entitat, Eduqual, que vol dir educació de qualitat per a tothom.

La història que va portar la Victòria Subirana al Nepal va iniciar-se el 1986. "Jo exercia de mestra en un parvulari de Ripoll. Diferents motius em van fer plantejar de realitzar un viatge al Nepal el 1986. A mesura que anava descobrint el país prenia consciència de la pobresa que encara hi ha al món. En aquest país asiàtic vaig identificar un conjunt de mancances educatives que derivaven de la falta de respecte pels drets dels infants. Vaig percebre la dura realitat dels pobles nepalesos: els nens passaven gana i pidolaven pels carrers, les condicions sanitàries i educatives eren molt precàries, no es respectava el dret a l'educació, a una família digna, a tenir una protecció social... El panorama era aterridor. Vaig decidir deixar la feina de mestra a Ripoll per crear un projecte educatiu al Nepal. El 1990, després de moltes reflexions i d'haver estudiat la llengua del país, vaig decidir anar al Nepal a crear escoles per a nens. No em va motivar cap tendència religiosa. Volia fer la meua feina i sobretot ajudar gent necessitada. Avui m'adono que la pobresa no només és al Nepal sinó que la tenim sovint al costat de casa." Vicki Sherpa va iniciar una labor complexa: instaurar un projecte educatiu per reduir la xifra d'analfabets,

A través d'una bona educació es pot arribar a transformar una societat. Si des dels poders polítics només es consideren aspectes socials i econòmics i s'ignora l'educació, el resultat pot ser nefast per al futur. Victòria Subirana o Vicki Sherpa, nom de casada, és una professora catalana que ha

i va haver de superar molts obstacles. Però estava convençuda que l'accés a l'educació era una eina bàsica per millorar les condicions de vida dels infants. "Aquest convenciment em va fer lluitar per allò que creia fins aconseguir el meu objectiu. D'entrada, vaig apropar-me als necessitats i els vaig explicar que volia donar a cada infant el seu dret a la millor educació possible. Molts van creure en el meu missatge. Així vaig poder crear la primera escola oberta a tothom, nens i nenes de qualsevol casta i grup ètnic."

El 1993 el balanç d'aquella experiència era molt positiu. Vicki Sherpa tornava a Catalunya per transmetre un missatge a la societat catalana: "Volia que la gent conegués la meua realitat. Havia trobat l'estat més proper a la felicitat sentint-me útil i desenvolupant allò que considerava que jo tenia de bo. El meu relat va tenir un impacte més gran del que esperava, fins al punt que es va crear l'Associació Amics de Vicki Sherpa. Considero molt important la fundació de col·lectius que creguin en uns ideals comuns, sempre que siguin positius i no facin mal a les persones. L'associacionisme dona una força que no té la individualitat." En aquest punt de la seva vida, Victòria Subirana s'havia casat amb una persona de l'ètnia sherpa del Nepal i s'havia convertit en Vicki Sherpa. En vistes de la dimensió que estava prenent el projecte, va decidir donar-li una cobertura legal que, a més, permetria crear nous programes i derivar-los cap al Nepal.

La Daleki Primary School o Escola de la Lluna va ser la primera escola de la VEDFON (Vicki Education and Development Foundation Nepal), que és la contrapart nepalesa receptora dels ajuts que es recullen des de Catalunya. El centre educatiu Daleki va obrir les portes el març de 1994 amb 90 nens i nenes procedents de zones marginals. Actualment aquestes xifres han augmentat de forma extraordinària. "Daleki es va plantejar com una escola exemple de respecte, de tolerància i d'igualtat d'oportunitats. El seu model educatiu es basa en erigir-se com una escola gratuïta per a nens i nenes sense recursos; no discriminatòria per raó de sexe, casta ni religió; on no s'hi permet el càstig físic; dona accés a infants amb deficiències físiques o psíquiques; es prioritza la formació dels mestres; es potencia la transmissió de les cultures autòctones del Nepal i dona gran importància a l'aprenentatge de les llengües del país; afavoreix la investigació i l'experimentació, a més de fomentar l'esperit crític, i treballa sota els principis pedagògics i didàctics de l'escola activa. L'Escola de la Lluna és un centre que té ulls cap enfora, no és un element aïllat de la societat. Els professors tenen l'obligació de ser conscients dels problemes dels seus alumnes i desenvolupar un rol participatiu i actiu amb la política social de l'entorn. Qualsevol problema que els nens porten de fora es converteix en el nostre problema. De totes maneres, la filosofia de l'educació que defenso és viable a qualsevol lloc del món." És, sens dubte, un model educatiu exemplar que recorda i d'alguna manera és hereu de la rica tradició pedagògica catalana. Va ser un principi revolucionari dins del món de la cooperació. Ja no es donava educació per caritat sinó per reivindicar els drets de tot infant.

Un dels aspectes en els quals incideix Daleki és la formació dels mestres: "Volíem educar però no hi havia mestres. No existia una Escola de

“La filosofia de l'educació que defenso és viable a qualsevol lloc del món”

Magisteri. Això ens va portar a crear la primera escola universitària de magisteri del Nepal. Els governs han d'entendre aquest plantejament educatiu i modificar les seves polítiques educatives i socials per estendre's al conjunt de la societat, i no estructurar-se en funció d'un sistema de castes, com és el cas del Nepal, que perpetua grans injustícies socials. “Els diners es poden fer servir per netejar consciències i crear escoles amb classes inadequades, massificades, sense material escolar, sense un currículum educatiu que doni als alumnes elements per pensar de manera crítica i analítica, que els permeti el dia de demà poder fer les seves pròpies reflexions o identificar els errors que els han portat a la misèria i a la inestabilitat econòmica, política i social... És un tipus d'escola amb un mecanisme estructural que manipula fàcilment l'alumnat. Però es pot donar un altre tipus d'educació: amb els mateixos diners es poden reunir 90 nens i nenes i donar-los la mateixa educació de qualitat que rep el fill d'un dirigent europeu. L'infant té dret a desenvolupar la seva creativitat i el seu esperit crític, a ser un ciutadà lliure, a escollir el seu destí. La meua escola model s'estructura en classes de 20 a 25 nens i nenes i està dotada de material i mètodes educatius que donin oportunitats. No és una qüestió de diners sinó de com els governants conceben el fet educatiu.”

El pressupost d'educació de molts països sol estar per sota dels mínims necessaris per donar un ensenyament de qualitat. “Els mestres de tot el món ens hauríem de negar a fer classes si no disposem dels mitjans adequats. El paper del mestre s'està deteriorant, també a Catalunya, fins uns límits que sobrepassen la dignitat humana.” Darrere de la vocació educativa de Vicki Sherpa hi ha un crit de protesta, un clam de petita revolució, una nova manera d'entendre l'ensenyament, extensible a tots els països del planeta.

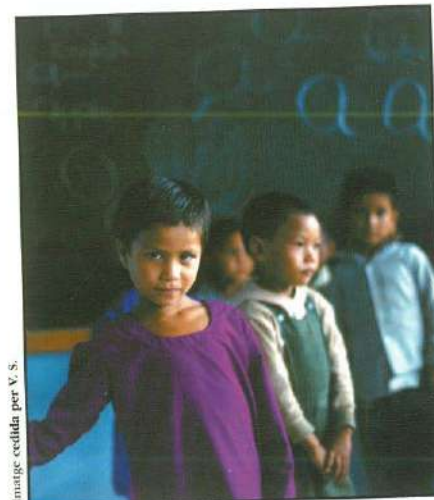
Manel Rius, conseller delegat de la Fundació Vicki Sherpa Eduqual, té una dilatada trajectòria professional molt vinculada al món educatiu. En el període 1993-1996 va ser director general del Departament d'Ensenyament i va conèixer Vicki Sherpa. “Crec en el món educatiu i confio que la seva aplicació pot transformar la societat. Vaig conèixer la Vicki quan va presentar el seu projecte per al Nepal a la Generalitat de Catalunya. Era de gran envergadura. La burocràcia es va dissoldre i vam fer un esforç per entendre els seus plantejaments.” La Generalitat ha donat suport a aquesta iniciativa, igual que una gran massa social, entre la qual destaquen noms com Joan Granados, Mariona Carulla i Ricard Torrents, persones que han cristal·litzat uns ideals i ajuden sense pretensions de notorietat. Aquest és el Patronat que avui forma la Fundació. “L'Associació Amics de Vicki Sherpa ha donat pas a la Fundació, un organisme que té una cobertura social més àmplia i que ens permetrà desenvolupar nous projectes. Busquem finançament en l'àmbit català per poder confeccionar programes que funcionin al Nepal. Ja no parlem d'un simple projecte educatiu: amb els anys s'ha aconseguit crear una xarxa d'assistència social. L'ajuda que inicialment anava dirigida als nens a través de l'educació s'ha estès als familiars.”

VEDFON ja no és una organització educativa, tracta tots els punts recollits a la Carta Fundacional de les Nacions Unides en la recerca d'un

desenvolupament integral. “Intentem enfortir l'aspecte educatiu i tot allò que l'envolta amb la confecció de projectes.” No només s'han implantat projectes educatius, sinó que el col·lectiu que des de Catalunya dona suport a la Vicki Sherpa també ha confeccionat programes d'ajuda basats en microcrèdits per a famílies. “Aquest sistema s'ha experimentat i pot ser una eina útil per a la societat nepalesa. Són unes ajudes petites que poden fer néixer un petit negoci per als familiars dels alumnes i començar a millorar la seva qualitat de vida. Necessitem personal tècnic especialitzat que doni al projecte un matís professional.”

Les accions futures van dirigides a enfortir la xarxa d'assistència social, tal com explica el director executiu de la Fundació, Víctor Monsó: “Volem augmentar el volum d'ingressos de la Fundació a través de tres canals: aconseguint més padrins o col·laboradors que hi participin activament. El concepte de padrí l'estem modificant per convertir-lo en un soci apadrinador del projecte. No volem padrins que facin regals i d'altres que no, perquè crea una sensació de desigualtat; un segon canal vol convèncer les administracions, municipal, comarcal, autonòmica, nacional i europea perquè financin els projectes de desenvolupament al Tercer Món. No és fàcil perquè sols s'entra en els paràmetres per accedir a les subvencions si s'és conegut. L'ajuda a la cooperació internacional està molt desorganitzada. És difícil competir amb les grans entitats de cooperació internacional que acaparen la majoria de recursos. Les associacions i fundacions petites hem de recollir les escorrialles. Un tercer canal és fer col·laborar les empreses. El mecenatge és una gran opció per a la Fundació. Les empreses ja no creuen en la publicitat directa, prefereixen presentar projectes de cooperació.”

Les vivències i reflexions de Vicki Sherpa sobre els seus anys de treball al Nepal estan reflectits en un llibre, *Una professora a Katmandú*, on es reconeix un veritable exercici de tolerància i respecte per una societat i una cultura. També és assessora educativa de la Casa Reial del Nepal, seguint la idea que la metodologia és aplicable a tot el món. Darrerament ha estat distingida amb el Premi Internacional Tonetti per la seva labor humanitària, premi que en anteriors edicions havia estat atorgat a Nelson Mandela i a Federico Mayor Zaragoza. Aquest gran projecte educatiu implica avui més de 1.600 nens i nenes i més de 200 adults en una comunitat de 6.000 persones. “Esperem continuar prosperant en qualitat i fer que la societat nepalesa tingui un futur esperançador i just.”

Imatge cedida per V. S.

Nens i nenes nepalesos